

AVIAT / D'HORA

En el català del Principat i de les Balears, crec que, fins fa poc, s'havia distingit entre *aviat* i *d'hora*, si bé hi ha contextos en què els dos sentits conflueixen.

Així, el DCVB defineix l'adv. *aviat* com a «Prest, dins poc temps (cat., bal.); cast. *pronto*». També enregistra *aviat*, a Mallorca, com a «ràpidament, de pressa». El DECLC de Coromines ve a dir el mateix. El Diccionari Fabra (4^a ed., 1966) defineix *aviat* com a «dins poc temps, sense tardar» i prou. El *Gran diccionari de la llengua catalana* (Enciclopèdia Catalana, any 1998) defineix *aviat* com a «Al cap de poc temps, d'aquí a poc temps» i prou. El DIEC (1^a ed., 1995) defineix *aviat* com el Fabra (i hi afegeix: «En algunes contrades, de pressa»), però no el fa pas sinònim de «d'hora». El *Diccionari de dubtes i dificultats del català*, de Jordi Bruguera (Enciclopèdia Catalana, 2000), s.v. *aviat*, explica: «Significa 'dins un període curt de temps, sense trigar' (cast. *pronto*), mentre que *d'hora* significa 'a una hora relativament poc avançada' (cast. *temprano*). Així, si algú diu a un altre que se'n va *Torna aviat*, espera que no trigui a tornar; si li diu *Torna d'hora*, espera que ho faci a una hora no gaire tardana respecte a algun període de temps.»

En canvi, el *Diccionari Tabarca valencià-castellà...*, de Vicent Pascual (València 1990), s.v. *aviat* diu: «pronto. *Escriu-me aviat, no tardes més*, escribeme pronto, no tardes más // *temprano. Es lleva aviat, se levanta temprano.*» Malgrat que el *Diccionari de la rima*, de F. Ferrer Pastor (València 1956), s.v. *aviat* diu «dins poc temps, sense tardar, prompte. Cast. *pronto*». I el *Diccionari normatiu valencià* (consultat en línia, 9-12-2019), s.v. *aviat* remet a «prompte 4 i 5»; i, a «prompte 4» diu: «Al cap de poc temps, d'ací a poc de temps. *Prompte vindrà*», mentre que a «prompte 5» diu: «Enjorn. *M'he gitat prompte.*» Llavors, a *enjorn*, defineix i exemplifica: «A una hora més primerenca de la normal o regular per al fet de què es tracta. *Gitar-se enjorn. Arribar enjorn a un acte. Encara és enjorn, no tingueu pressa.*»

Per tant, jo crec que el DIEC2 va voler incorporar al diccionari acadèmic un significat propi del valencià. Ara bé, com que el DIEC i el DIEC2 no posen marques territorials, confonen el lector. Així, per exemple, en el DIEC2 trobem *bellota*, sense dir que és la variant valenciana (i també d'altres territoris, certament) del terme del català central i literari *gla*. Si algú, a Barcelona o a Moià, diu *bellota*, considerarem que diu un barbarisme. Doncs igualment, si algú, fora del País Valencià, diu *aviat* en lloc de *d'hora*, hem de pensar que s'equivoca (per interferència del castellà o per impropietat). Quant a la GIEC, admet que *aviat* s'usa «en algun cas amb el valor de 'abans del temps establert o normal' (*Enguany la collita vindrà més aviat que altres anys. Els dies de festa encara es lleva més aviat.*)» Remarco això de «en algun cas», equivalent a dir que, en general, té «el valor de 'passat poc temps' (*Vindran aviat*)».

És cert que, pels punts de contacte semàntics entre *aviat* i *d'hora*, hi ha parlants que tendeixen a substituir *d'hora* per *aviat*, però això s'ha de considerar una impropietat, desaconsellable. Es veu que aquest fenomen també ha passat amb els adverbis castellans *pronto* i *temprano*, que el DRAE ara ja accepta com a sinònims, però el *Diccionario manual e ilustrado de la lengua española* (també de la Real Academia Española, Madrid 1989) encara defineix l'adverbi *pronto* com a «Presto, prontamente // Con anticipación al momento fijado, oportuno o acostumbrado; con sobra de tiempo» i no admet la sinonímia amb *temprano*.

Jo, doncs, en el meu *Nou diccionari auxiliar*, s.v. *aviat*, vaig anotar el que és la tradició fabriana, mantinguda fins a la publicació del DIEC inclusivament. No se'm va ocórrer de pensar que el DIEC2 ho podia haver canviat. Si ho hagués pensat (i, per tant, hagués consultat, en això, el DIEC2), hauria redactat l'entrada *aviat* del meu NDA d'una manera més matisada. Tanmateix, amb tots els matisos que hom vulgui, crec que, en el català central s'ha de recomanar la

distinció fabriana entre *aviat* i *d'hora*. És, com a mínim, una riquesa lingüística (la distinció semàntica i la varietat de termes) que no hauríem de perdre, com no hem de perdre *vespre* substituint-lo per *tarda* o *nit*.